

Krzysztof Gasiński

Odpowiedzialność funkcjonariuszy Służby Więziennej w kontekście powierzenia im funkcji podmiotu dozoruującego System Dozoru Elektronicznego

Responsibilities of prison officials in connection with the delegation of duties as supervisor of the electronic monitoring system

Odpowiedzialność karna, dyscyplinarna i materialna funkcjonariuszy Służby Więziennej to nieodłączny element każdej formacji. Wprowadzone zmiany, jakie miały miejsce w ostatnim czasie w kontekście SDE to jednak czas nowych wyzwań informatycznych i logistycznych, co do których powstał tytułowy niepokój przed przypuszczalnym nienależytym wykonaniem nowych obowiązków. Zadaniem niniejszego artykułu jest odpowiedź na powstające na tym gruncie pytania i wątpliwości.

Słowa kluczowe: jednostka penitencjarna, odpowiedzialność, funkcjonariusz publiczny, System Dozoru Elektronicznego, przewinienia dyscyplinarne

The criminal, disciplinary and material responsibility of prison officers is an essential part of any training. However, the latest developments in the SDE are a period of new IT and logistical challenges, where initial concerns about possible poor performance of the new tasks have arisen. The purpose of this article is to address the issues and concerns that arise.

Key words: prison unit, responsibility, officials, electronic monitoring system, disciplinary offences

Służba Więzienna w ustawodawstwie krajowym

Ustawodawstwo krajowe dotyczące służb mundurowych, jako że mamy aż 10 rodzajów służb, kształtuje się w sposób niejednolity. Podstawowa ustawa określająca status danej służby reguluje jedynie najważniejsze kwestie dotyczące stosunku służbowego, pozostawiając tym samym dalsze pole regulacji w głównej mierze rozporządzeniom. Obowiązujący kodeks kary w art. 115 § 13 w ramach definicji legalnej enumeratywnie definiuje funkcjonariuszy publicznych, wymieniając wśród nich w pkt. 7. funkcjonariuszy Służby Więziennej.

W odniesieniu do funkcjonariuszy Służby Więziennej stosunek służbowy powstaje na podstawie mianowania¹. Jest to akt będący decyzją administracyjną o charakterze personalnym wywołującą skutki z chwilą jej doręczenia². W stosunku do funkcjonariuszy zadekretowano ogólny obowiązek przestrzegania przepisów prawa, głównie z uwzględnieniem przepisów ustawy o Służbie Więziennej. W szczególności z tego powodu wprowadzono zakaz podejmowania zajęcia zarobkowego poza służbą bez zgody przełożonego³ czy też obowiązek ujawnienia faktu prowadzenia przez funkcjonariusza Służby Więziennej lub też jego małżonka działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach lub spółdzielniach wymienionych w art. 4 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne⁴. Mówiąc o odpowiedzialności, nie można pominąć możliwości korzystania z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych w kodeksie karnym⁵. Istotna w ramach niej jest jednocześnie możliwość żądania zwrotu kosztów obrony w postępowaniu karnym wszczętym przeciwko niemu w związku z wykonywaniem czynności służbowych.

Biorąc pod uwagę fakt, iż funkcjonariusz Służby Więziennej jest przedstawicielem instytucji państwowej, wymagane jest od niego należyte wykonywanie powierzonych im zadań. Sprzeniewierzenie się nałożonym obowiązkom prowadzi w konsekwencji do pociągnięcia

---

¹ Art. 40 ust. 1 ustawy z 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1064).

² Zob. M. Mazuryk, [w:] *Służba Więzienna. Komentarz*, pod red. M. Mazuryk, M. Zoń, Lex/el. 2013, komentarz do art. 40; A. Korcz-Maciejko, *Prawny charakter rozkazu personalnego*, „Administracja. Teoria. Dydaktyka. Praktyka” 2013, nr 3, s. 134-155.

³ Zob. Rozporządzenie MS z 18 czerwca 2010 r. w sprawie udzielania zezwoleń na podjęcie zajęcia zarobkowego poza służbą przez funkcjonariuszy Służby Więziennej, (Dz.U. Nr 122, poz. 834),

⁴ (Dz.U. Nr 106, poz. 679).

⁵ Np. art. 222 § 1 i 226 § 1 k.k.

do odpowiedzialności. W kontekście funkcjonariuszy Służby Więziennej jest to odpowiedzialność dyscyplinarna, karna i materialna. Każda z nich może występować samoistnie bądź łącznie w różnych konfiguracjach.

Dotychczasowa odpowiedzialność funkcjonariuszy Służby Więziennej

Odnosnie funkcjonariuszy Służby Więziennej podstawą wszczęcia ewentualnych postępowań są m.in.: ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej⁶, rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 lipca 2010 r. w sprawie czynności związanych z postępowaniem dyscyplinarnym funkcjonariuszy Służby Więziennej⁷, ustawa kodeks karny z 6 czerwca 1997 r. oraz ustawa kodeks postępowania karnego z 6 czerwca 1997 r.⁸, zgodnie bowiem z art. 259 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej w sprawach nieuregulowanych tą ustawą stosuje się przepisy kodeksu postępowania karnego.

W ramach odpowiedzialności dyscyplinarnej należy wskazać, iż funkcjonariusze Służby Więziennej pełnią swoje obowiązki na podstawie stosunku służbowego mającego charakter administracyjnoprawny⁹, wskutek czego podstawę ich zatrudnienia stanowią przepisy administracyjno-prawne. Wydawać by się zatem mogło, iż orzeczenia dyscyplinarne nie podlegają w związku z tym kontroli sądów powszechnych¹⁰. Z pomocą przychodzi tu art. 263 ustawy o Służbie Więziennej, zgodnie z którym: „Od orzeczenia oraz postanowienia kończącego postępowanie dyscyplinarne funkcjonariuszowi przysługuje prawo wniesienia odwołania do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania obwinionego sądu pracy, w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia lub postanowienia wraz z uzasadnieniem”. Pozostaje on bowiem w ścisłym związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 3982 § 1 kc¹¹. Dodatkowo z pomocą przychodzi dorobek orzecznictwa, w myśl którego „W odniesieniu

---

⁶ Dz.U. z 2010, Nr 79, poz. 523 ze zm.

⁷ Dz.U., Nr 146, poz. 982.

⁸ Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.

⁹ Zob. M. Liwo, *Status służb mundurowych i funkcjonariuszy w nich zatrudnionych*, Warszawa 2013, s. 21.

¹⁰ Por. P. Szustakiewicz, *Stosunki służbowe funkcjonariuszy służb mundurowych i żołnierzy zawodowych jako sprawa administracyjna*, Warszawa 2012, s. 45-49.

¹¹ Wyr. SN z 14 czerwca 2018, sygn. akt: II PK 95/17.

do wszystkich funkcjonariuszy, za wyjątkiem funkcjonariuszy Służby Więziennej, odwołanie od orzeczenia organu dyscyplinarnego drugiego stopnia przysługuje do sądu administracyjnego. Odmienność w zakresie skierowania spraw odwołań w sprawach funkcjonariuszy Służby Więziennej na drogę postępowania przed sądem powszechnym, polega przede wszystkim na tym że sąd powszechny oprócz legalności bada także zasadność rozstrzygnięcia¹². Sądową kontrolę orzeczeń oraz postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne sprawują właściwe ze względu na miejsce zamieszkania obwinionego sądy pracy¹³.

W każdym razie podstawowym katalogiem niedozwolonych czynów jest art. 230 ustawy o Służbie Więziennej, za których to popełnienie (również innych, nieobjętych katalogiem) grozi jedna¹⁴ z kar dyscyplinarnych, tj. nagana, ostrzeżenie o niepełnej przydatności na zajmowanym stanowisku służbowym, ostrzeżenie o niepełnej przydatności do służby w Służbie Więziennej, wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe, obniżenie stopnia, wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe wraz z obniżeniem stopnia, czy w najgorszym przypadku wydalenie ze służby¹⁵. Wskazane w cytowanym artykule naruszenie dyscypliny służbowej stanowi czyn funkcjonariusza popełniony umyślnie lub nieumyślnie polegający na naruszeniu dobrego imienia służby lub na przekroczeniu uprawnień lub niewykonaniu obowiązków wynikających z przepisów prawa lub rozkazów i poleceń wydanych przez przełożonych¹⁶. Poprzez ustęp 3 doszło zaś do stworzenia otwartego katalogu tego rodzaju zachowań, ramach którego wyróżniono m.in. takie zachowania jak: odmowa wykonania albo niewykonanie polecenia lub rozkazu przełożonego, zaniechanie czynności służbowej albo wykonanie jej w sposób nieprawidłowy czy też niehumanitarne traktowanie uwłaczające godności osób pozbawionych wolności. Odnosząc się do dyrektyw wymiaru kary, wskazać należy, że podczas orzekania przyjmuje się, iż orzeczona kara powinna być współmierna do popełnionego przewinienia i stopnia zawinienia. Co więcej, powinna zważać na okoliczności popełnienia przewinienia, jego skutki i następstwa dla służby, rodzaj i stopień naruszenia ciężących na obwinionym obowiązków, pobudki działania, zachowanie obwinionego przed popełnieniem

¹² Wyr. SN z 9 lutego 2022, sygn. akt: III APa 10/21.

¹³ W. Maciejka, P. Szustakiewicz, *Stosunek służbowy w formacjach mundurowych*, Warszawa 2016, rozdział IX, punkt 4, Legalis.

¹⁴ Art. 238 ustawy z 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1064).

¹⁵ Por. wyr. WSA w Lublinie z 9 listopada 2010 r., sygn. akt III SA/Lu 262/10, CBOSA.

¹⁶ Art. 230 ust. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1064).

przewinienia dyscyplinarnego i po jego popełnieniu oraz dotychczasowy przebieg służby.

Mówiąc o postępowaniu dyscyplinarnym w stosunku do funkcjonariusza, należy podkreślić, iż jest to czyn, w ramach którego postępowanie wszczynane jest co do zasady na wniosek pokrzywdzonego. Wszczęcie przez przełożonego postępowania dyscyplinarnego ma charakter fakultatywny po wstępnych czynnościach wyjaśniających. Z tego zatem powodu wszelkie nieuzasadnione wnioski zostają odrzucone właśnie na tym etapie. Dodatkowo, w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej istotnym punktem są uregulowania zawarte w art. 241 § 3 i 4 ustawy o Służbie Więziennej, w ramach której nie wszczyna się postępowania dyscyplinarnego, gdy od dnia powzięcia przez przełożonego dyscyplinarnego wiadomości o popełnieniu przewinienia minęło 90 dni oraz nie dopuszcza się wymierzenia kary dyscyplinarnej po upływie roku od dnia popełnienia przewinienia dyscyplinarnego.

Należy mieć na względzie, iż „czyny stanowiące przewinienie dyscyplinarne, wypełniające jednocześnie znamiona przestępstwa, wykroczenia, przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej niezależnie od odpowiedzialności karnej lub karnej skarbowej”¹⁷. Przedmiotem oceny tego zagadnienia zajął się Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu, który wskazał, że: „odpowiedzialność karna, a odpowiedzialność dyscyplinarna funkcjonariusza Służby Więziennej są ukonstytuowane jako dwa odrębne, niezależne byty prawne. Znajduje to odzwierciedlenie choćby w art. 125 ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej, który stanowił, że funkcjonariusz ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną za popełnione przestępstwa i wykroczenia niezależnie od odpowiedzialności karnej. Obecnie to art. 230 ust 4 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej wskazuje, że czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne, wypełniający jednocześnie znamiona przestępstwa, wykroczenia, przestępstwa skarbowego, wykroczenia skarbowego podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej niezależnie od odpowiedzialności karnej lub karnej skarbowej”¹⁸. To właśnie w stosunku do nich zaistniało potencjalne ryzyko złożenia wniosku z tytułu czynu zabronionego z art. 231 k.k. Niewątpliwie do takiego stanu rzeczy przyczynia się również szeroki zakres czynów objętych

---

¹⁷ B. Opaliński, *Postępowanie dyscyplinarne funkcjonariuszy Służby Więziennej w orzecznictwie sądów administracyjnych*, „Ius Novum” 2014, nr 4, s. 152.

¹⁸ Post. WSA w Poznaniu z 2 marca 2011 r., sygn. akt IV SA/Po 908/10, CBOSA.

rzeczonym przepisem, który jest chociażby konsekwencją tego, że uprawnienie lub obowiązki muszą wynikać z ustawy lub innego aktu prawnego, np. statutu, regulaminu, instrukcji, zarządzenia o podziale czynności, a także z istoty pełnionej funkcji czy polecenia służbowego.

Odnosnie do odpowiedzialności karnej sprowadzić ją należy przede wszystkim do przepisów kodeksu karnego. Do podstawowej grupy czynów w ramach kodeksu karnego zaliczyć należy art. 228¹⁹ i przywołany wyżej art. 231²⁰. Poprzez art. 228 k.k. ustawodawca wprowadził sankcje na tzw. sprzedajność, zwaną też łapownictwem biernym w rozumieniu tego przepisu, wśród funkcjonariuszy publicznych, w tym również funkcjonariuszy Służby Więziennej. Uzasadnienie wprowadzenia tego przepisu koncentruje się wokół prawidłowego funkcjonowania instytucji, zwiększenia społecznego zaufania do bezstronności, rzetelności oraz bezinteresowności działań tych osób²¹. Art. 231 k.k. przewiduje sankcje karne za nadużycie władzy polegające na umyślnym przekroczeniu uprawnień lub niedopełnieniu obowiązków²². Odpowiedzialność karna skarbowa

---

¹⁹ Art. 228 ustawy z 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1444):

§ 1. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Karze określonej w § 3 podlega także ten, kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, uzależnia wykonanie czynności służbowej od otrzymania korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy lub takiej korzyści żąda.

§ 5. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową znacznej wartości albo jej obietnicę, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 6. Karom określonym w § 1-5 podlega odpowiednio także ten, kto w związku z pełnieniem funkcji publicznej w państwie obcym lub w organizacji międzynarodowej przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę lub takiej korzyści żąda, albo uzależnia wykonanie czynności służbowej od jej otrzymania.

²⁰ Art. 231 ustawy z 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1444):

§ 1. Funkcjonariusz publiczny, który przekraczając swoje uprawnienia lub nie dopełniając obowiązków, działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie i wyrządza istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 4. Przepisu § 2 nie stosuje się, jeżeli czyn wyczerpuje znamiona czynu zabronionego określonego w art. 228.

²¹ K. Erdmańska, *Rodzaje odpowiedzialności funkcjonariuszy Służby Więziennej* [w:] *Odpowiedzialność prawna funkcjonariuszy publicznych. Wybrane zagadnienia*. (red.) M. Gizińska i inni, Olsztyn 2017, s. 105.

²² B. Stefańska, *Przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz. Beck Online Komentarze*, red. R.A. Stefański, Legalis, Warszawa 2016,

może mieć miejsce np. w przypadku niedopełnienia obowiązków podatkowych bądź ewentualnego wyłudzenia nienależnych świadczeń.

Ponadto pracy jako funkcjonariusz publiczny towarzyszy potencjalna możliwość wywołania szkody w mieniu Skarbu Państwa²³. Podstawą prawną jest w tym przypadku ustawa z dnia 7 maja 1999 r. o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Służby Celnej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego²⁴. W ogólnej mierze reguluje ona obowiązek zwrotu szkód powstałych w mieniu Skarbu Państwa z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków służbowych. Ustawa rozciąga tym samym odpowiedzialność na mienie powierzone funkcjonariuszowi. Zwolnienie z tytułowej odpowiedzialności ma miejsce wyłącznie wtedy, gdy jednostka albo inna osoba przyczyniły się do powstania szkody lub jej zwiększenia bądź gdy powstała w związku z działaniem w granicach dopuszczalnego ryzyka.

System dozoru elektronicznego – wprowadzenie

System dozoru elektronicznego (dalej SDE) na swoje czasy był nowością funkcjonującą w systemie wykonywania kary pozbawienia wolności. Jego wprowadzenie należy utożsamiać z pracą nad przedmiotową ustawą, które trzeba datować na 2005 rok. Jej głównym założeniem było zmniejszenie przeludnienia zakładów karnych. Efekty poznaliśmy dopiero 7 sierpnia 2007 r. poprzez uchwalenie ustawy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego²⁵. W jej pierwotnym założeniu miała ona okres *vacatio legis* 5 lat, jednak okres ten przedłużono o kolejne 14 miesięcy²⁶. Niewątpliwie i ten

---

²³ B. Gaca-Maciaszkiewicz, *Odpowiedzialność Majątkowa funkcjonariuszy za szkody w mieniu skarbu państwa*, „Kwartalnik Policyjny” 2011, nr 4, s. 44.

²⁴ Ustawa z 7 maja 1999 r. o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Służby Celnej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego, (t.j. Dz.U. 2015, poz. 620 z późn. zm.)

²⁵ (Dz.U. Nr 191, poz. 1366).

²⁶ Ustawa zmieniająca z 30 maja 2008 r. tj. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 września 2008 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz.U. Nr 172, poz. 1069).

okres został nieco przedłużony, ponieważ wprowadzenie SDE podzielono na cztery etapy. Ustawa cieszyła się wieloma pozytywnymi opiniami. Niezależnie od tego na mocy art. 28 ustawy z 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw²⁷ została uchylona, co skutkowało, że 1 lipca 2015 r. System Dozoru Elektronicznego zaczął być stosowany jako element kary ograniczenia wolności, środka karnego lub zabezpieczającego²⁸. Wówczas ustawą o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy z 31 marca 2016 r., która weszła w życie 15 kwietnia 2016 r., przywrócono możliwość stosowania SDE. W myśl poglądów doktryny słusznie zatem przyjmuje się, że: „Możliwość udzielenia zezwolenia na odbycie prawomocnie orzeczonej kary pozbawienia wolności z SDE stanowi przełamanie zasady, zgodnie z którą kara powinna być wykonana w takiej postaci, w jakiej została orzeczona”²⁹. Niewątpliwie SDE wpłynął również na wymiar kary pozbawienia wolności, jako że poprzez określenie maksymalnej granicy kary, która może być wykonywana w SDE, tj. początkowo 1 rok, obecnie 1 rok i 6 miesięcy³⁰, określono granicę, na podstawie której – nie przekraczając bądź przeciwnie przekraczając – sąd decyduje się dać skazanemu szansę ubiegania się o możliwość odbycia kary poza zakładem karnym w SDE czy też konsekwentnie osadzić skazanego w dalszym ciągu w murach więzienia, uznając tym samym izolację za konieczną dla osiągnięcia celów kary. Takie też stanowisko dominuje w doktrynie, zgodnie bowiem z panującymi poglądami „takie rozwiązanie stanowi pewne zagrożenie dla procesu decyzyjnego sądów, bo jeśli sąd uzna, że kara, jaką chce wymierzyć, ma być *stricte* izolacyjna, to nie ma innego wyjścia, jak tylko orzec ją w wysokości powyżej roku i sześciu miesięcy. Tylko wtedy ma pewność, że sąd penitencjarny nie zamieni tej kary na dozór elektroniczny”³¹. Niewątpliwie takie decyzje pośrednio wpływają na funkcjonowanie systemu penitencjarnego poprzez zwiększenie liczby więźniów odbywających karę poza zakładem karnym w SDE, co automatycznie zwiększa ową pojemność zakładów karnych, a tym samym poszerza przestrzeń życiową

---

²⁷ (Dz.U., poz. 396).

²⁸ S. Leleńka, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*. Wyd. 7, Warszawa 2020 s. 5 (rozdział 7), Legalis.

²⁹ *Ibidem*,

³⁰ Ustawa z 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3451).

³¹ R. Puchalski, [w:] *Domowe pozbawienie wolności, Czy sąd penitencjarny powinien zmienić decyzję tego, który rozpatrywał sprawę? Wątpliwie, ale tak będzie się działo przy obrączkach*, pod red. P. Szymaniak, DGP z 19.1.2016 r., s. 86-87.

pozostałych więźniów, generuje mniejsze koszty obciążające budżet państwa, a co więcej wpływa na tytułową odpowiedzialność funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Tytułem podsumowania w obecnym stanie prawnym w SDE można wykonywać:

- 1) karę pozbawienia wolności orzeczoną w wymiarze nieprzekraczającym 1 roku i 6 miesięcy;
- 2) środek karny obejmujący zakaz zbliżania się do określonych osób (art. 41a § 1 i 2 k.k.);
- 3) środek karny nakładający obowiązek przebywania skazanego w czasie trwania niektórych imprez masowych objętych zakazem w miejscu stałego pobytu lub w innym wyznaczonym miejscu (art. 41b § 3 k.k.);
- 4) środek zabezpieczający w postaci elektronicznej kontroli miejsca pobytu (art. 93a § 1 pkt 1 k.k.).

Obecnie to funkcjonariusze i pracownicy jednostek Służby Więziennej wykonują zadania polegające m.in. na instalacji urządzeń służących do dozoru elektronicznego, zabezpieczeniu środków transportu, łączności, transferu danych, sprawdzaniu warunków technicznych, deinstalacji urządzeń monitorujących po zakończeniu lub przerwaniu odbywania kary, jak również wizytach związanych z kontrolą lub naruszeniem warunków odbywania kary. W kontekście tytułowej odpowiedzialności ponoszą za nie pełną odpowiedzialność karną, dyscyplinarną bądź materialną.

Nowe regulacje w ramach Systemu Dozoru Elektronicznego

Mement rozpoczęcia wykonywania orzeczonej względem skazanego kary izolacyjnej wiąże się z powstaniem odpowiedzialności za jego osobę funkcjonariuszy Służby Więziennej. Dzieli się na tzw. pełną odpowiedzialność za jego rzeczywisty pobyt w jednostce penitencjarnej, kiedy to osadzony pozostaje pod ich stałym całodobowym nadzorem, a także na odpowiedzialność ograniczoną w kontekście SDE. Odpowiedzialność ograniczona uwarunkowaniami SDE w aktualnym stanie prawnym dzieli się na dwa warianty. Pierwszy dotyczy sytuacji, kiedy skazany rozpoczyna wykonywanie kary w warunkach penitencjarnych i dopiero następnie uzyskuje zgodę sądu penitencjarnego na odbycie kary w SDE, wówczas

odpowiedzialność pełna przechodzi na odpowiedzialność ograniczoną. Drugi wariant dotyczy sytuacji, kiedy skazany jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania kary w jednostce penitencjarnej uzyskuje zgodę sądu penitencjarnego na odbycie kary w SDE, wtedy to odpowiedzialność ogranicza się do prawidłowej instalacji urządzeń oraz funkcjonowania systemu monitorującego, a w tym dozoru i ochrony danych. W zależności od rodzaju przewinienia podstawowym instrumentem będącym odpowiedzialnością na przekroczenie uprawnień bądź niedopełnienie obowiązków służbowych funkcjonariusza jest co do zasady postępowanie dyscyplinarne. Charakter przewinienia może skutkować również koniecznością wszczęcia postępowania karnego, do tego jednak wymagane jest, aby charakter czynu nosił znamiona przestępstwa.

Jedną z najbardziej istotnych zmian z perspektywy funkcjonariuszy Służby Więziennej w kontekście powierzonych im w ostatnich latach nowych zadań jest ustawa z 12 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy i ustawy o Służbie Więziennej, która weszła w życie z dniem 1 czerwca 2018 r. Na jej mocy Minister Sprawiedliwości uzyskał możliwość powierzenia zadań podmiotowi dozoru jednostce organizacyjnej podległej ministrowi bądź przez niego nadzorowanej³². Taki zabieg ustawodawcy doprowadził do możliwości rozszerzenia dotychczasowych zadań Służby Więziennej z prowadzenia centrali monitorowania do wszelkich czynności przypisanych podmiotowi dozoru w art. 43t k.k.w. Zgodnie z rzezonym artykułem „§ 1. Wykonując dozór elektroniczny, podmiot dozoru: 1) niezwłocznie po zaistnieniu warunków technicznych informuje sąd o możliwości rozpoczęcia wykonywania dozoru elektronicznego; 2) zakłada skazanemu nadajnik niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni od dnia zgłoszenia przez skazanego gotowości, o której mowa w art. 43m; 3) w razie orzeczenia dozoru stacjonarnego instaluje rejestrator stacjonarny w terminie wskazanym w pkt. 2; 3a) w razie orzeczenia dozoru mobilnego lub zbliżeniowego niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni od dnia zgłoszenia przez skazanego gotowości, o której mowa w art. 43m, przekazuje rejestrator przenośny skazanemu oraz instruuje go co do sposobu używania

---

³² art. 43g § 3-4 ustawy z 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 53): „Podmiotem dozoru może być przedsiębiorca, instytucja państwowa, podmiot zagraniczny będący przedsiębiorcą w rozumieniu prawa kraju rejestracji i spełniający warunki do wykonywania w Rzeczypospolitej Polskiej działalności gospodarczej albo jednostka organizacyjna podległa Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowana”.

rejestratora; 4) w razie orzeczenia dozoru zbliżeniowego przekazuje rejestrator przenośny osobie chronionej zakazem zbliżania oraz instruuje tę osobę co do sposobu używania rejestratora; 5) kontroluje prawidłowość działania środków technicznych; 6) po zakończeniu dozoru, a także na polecenie sądu lub sądowego kuratora zawodowego, usuwa nadajnik, rejestrator stacjonarny lub rejestrator przenośny używany przez osobę chronioną lub skazanego. § 2. Wykonując dozór elektroniczny, podmiot prowadzący centralę monitorowania: 1) w razie orzeczenia dozoru mobilnego nieprzerwanie kontroluje miejsce pobytu skazanego; 2) kontroluje przestrzeganie przez skazanego obowiązków związanych ze stosowaniem dozoru; 3) rejestruje każde zdarzenie polegające na przerywaniu lub nawiązaniu łączności między środkami technicznymi oraz każde nieuprawnione oddziaływanie na te środki, a także wyczerpanie się wewnętrznego źródła zasilania; 4) niezwłocznie zawiadamia sądowego kuratora zawodowego oraz prezesa sądu, upoważnionego sędziego lub sędziego penitencjarnego o nieprzestrzeganiu obowiązków, o których mowa w pkt. 2, oraz o każdym zdarzeniu określonym w pkt. 3; 5) wykonuje polecenia prezesa sądu, upoważnionego sędziego, sędziego penitencjarnego i sądowego kuratora zawodowego związane z przebiegiem dozoru”. Niewątpliwie katalog ten nie można uznać za katalog zamknięty, jako że podmiot dozoru, na podstawie innych przepisów rozdziału VIIa k.k.w., jest zobowiązany do wykonywania wielu innych obowiązków, tj. np. nadesłanie do sądu, który wykonuje karę z zastosowaniem dozoru elektronicznego informacji, czy warunki techniczne pozwalają na niezwłoczne rozpoczęcie wykonywania tej kary, a jeśli nie – od jakiej daty będzie to możliwe (art. 43 i § 1 k.k.w.), czy też, wykonuje polecenia sądu lub sądowego kuratora zawodowego usunięcia nadajnika, rejestratora stacjonarnego i rejestratora przenośnego używanych przez osobę chronioną (art. 43za § 2 k.k.w. w zw. z art. 43t § 1 pkt 6 k.k.w.).

Powyższe zatem prowadzi do jednoznacznego wniosku, iż dzięki tym zmianom została dana możliwość wyeliminowania prywatnego przedsiębiorcy z tzw. nadzoru i przygotowania do wykonywania kary w SDE, które to w konsekwencji umożliwiło Służbie Więziennej kompleksową obsługę, przygotowanie i nadzór nad systemem dozoru elektronicznego. Niewątpliwie takim posunięciem ustawodawca przyczynił się m.in. do zapewnienia większej gwarancji poufności danych poprzez nierozprzestrzenienie ich poza obręb Służby Więziennej będącej formacją państwową.

W praktyce jednostką organizacyjną podległą Ministrowi Sprawiedliwości, o której mowa w nowelizacji, stało się Biuro Dozoru Elektronicznego (dalej Biuro), kierowane przez dyrektora, funkcjonariusza Służby Więziennej, powołanego na to stanowisko przez Ministra Sprawiedliwości³³. Na marginesie należy wskazać, iż ten dyrektor wchodził również w skład Zespołu do spraw regulacji prawnych związanych z dozorem elektronicznym³⁴. Omawianą zmianą dano możliwość funkcjonariuszom Służby Więziennej przejąć kompleksowy nadzór zarówno w zakresie merytorycznym, jak i technicznym obsługi SDE. W ramach Biura wyodrębniono też następujące jednostki organizacyjne: Centrala Monitorowania, Ośrodek Głównego Podmiotu Dozorującego i Zespoły Terenowe w Systemie Dozoru Elektronicznego. W związku z powyższym, oprócz obowiązków udziału w procesie legislacyjnym SDE, realizacji wszelkich zadań wynikających z k.k.w. czy czuwania nad przebiegiem stosowanych procedur, prowadzony jest nadzór techniczny nad urządzeniami, w tym ewidencjonowanie ewentualnych uszkodzeń w celu dochodzenia zwrotu kosztów naprawy. Dzieląc to na strukturę do zadań „Zespołu Obsługi Centrali Monitorowania należy przede wszystkim rejestrowanie, gromadzenie, przetwarzanie, odtwarzanie, przechowywanie, zabezpieczanie i przekazywanie uprawnionym organom danych osobowych osób objętych SDE oraz informacji o przestrzeganiu przez nich obowiązku pozostawania w miejscu dozoru bądź zakazu przebywania w określonych miejscach lub zbliżania się do określonej osoby”³⁵. Do tego należy również doliczyć współpracę z podmiotami odpowiedzialnymi za infrastrukturę telekomunikacyjną i energetyczną na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, jak i kontakt telefoniczny poprzez urządzenia monitorujące z osobami monitorowanymi. Zespół Obsługi Ośrodka Głównego to natomiast zarządzanie, logistyka i planowanie pracy Zespołów Terenowych w Systemie Dozoru Elektronicznego.

W tym względzie poszerzenie kompetencji pod kątem analizy odpowiedzialności funkcjonariuszy za tzw. ochronę danych osobowych nie wprowadziło istotnych zmian mających wpływ na odpowiedzialność

---

³³ Zarządzenie z 31 października 2008 r. w sprawie powołania i zadań Pełnomocnika Ministra Sprawiedliwości do spraw wdrożenia Systemu Dozoru Elektronicznego, koordynacji działań Służby Więziennej i probacji w zakresie redukcji przeludnienia jednostek penitencjarnych, (Dz.Urz.MS Nr 7, poz. 125),

³⁴ Zob. zarządzenie MS z 11 lipca 2018 r. uchylające zarządzenie w sprawie powołania Zespołu do spraw regulacji prawnych związanych z dozorem elektronicznym (Dz.Urz.MS z 2018 r. poz. 205).

³⁵ T. Przesławski (red), M. Sopiński, E. Stachowska, *Analiza i oceny funkcjonowania Systemu Dozoru Elektronicznego w Polsce w latach 2013-2017*, Warszawa 2020, s. 9 (rozdziału II), Legalis.

funkcjonariuszy. Także i pod rządami poprzednich przepisów funkcjonariusze Służby Więziennej byli odpowiedzialni za ochronę danych osobowych w świetle obsługiwanego centrali monitorowania, co tłumaczy brak omawianego wpływu. Stąd też okoliczność, iż dane osobowe przetwarzane w ramach SDE nie będą rozprzestrzeniane na rzecz podmiotów prywatnych, eliminując tym samym potencjalną możliwość ich wypłynięcia w ramach przetwarzania danych przez omawiane podmioty. Co więcej, na gruncie art. 43x k.k.w. dane osobowe i informacje, o których mowa w rzeczonym artykule, przechowuje się, w sposób zapewniający ich bezpieczeństwo, przez okres 2 lat od dnia ich uzyskania. Ponadto to na Ministrze Sprawiedliwości ciąży obowiązek określenia, w drodze rozporządzenia, sposobu archiwizowania oraz sposobu i trybu usuwania danych osobowych i informacji zarejestrowanych w związku z wykonywaniem dozoru elektronicznego. Co więcej, rozwiązanie to zostało analogicznie i bez jakichkolwiek zmian przeniesione z ustawy z 1 lipca 2015 r. o dozorcze elektronicznym, a konkretnie z art. 60 i 61 tej ustawy. Na tle powyższego powinnością funkcjonariuszy w ramach tych zadań jest skrupulatne wykonywanie zadań wymierzonych ustawą, bez konieczności poszukiwania własnych rozwiązań czy też procedur.

W kontekście ewentualnej potencjalnej odpowiedzialności najbardziej prawdopodobną w świetle dokonywanej analizy wydaje się, że jest odpowiedzialność karna z art. 231 § 1 k.k. bądź dyscyplinarna z art. 230 ust. 3 pkt 2 ustawy o Służbie Więziennej polegająca na niedopełnieniu obowiązków służbowych. Zarzut niedopełnienia obowiązków można postawić funkcjonariuszowi publicznemu w przypadku zaniechania ich wykonania albo nienależytego wykonania, sprzecznego z istotą lub charakterem obowiązku. Źródłem obowiązku jest przede wszystkim przepis prawa, lecz także pragmatyka służbowa³⁶. To właśnie z powodu większej liczby obowiązków, głównie technicznych, wykonując powierzone przez Sąd obowiązki oraz będąc do tego ograniczonym w czasie, powyższa odpowiedzialność niewątpliwie istnieje, a z nowymi obowiązkami wzrosła o dodatkowe czynności. Ponadto ryzyko takiej odpowiedzialności rośnie z przyczyn leżących po stronie wewnętrznych, psychologicznych uwarunkowań skazanego, który z jednej strony korzysta z dobrodziejstwa, jakim jest SDE, a biorąc pod uwagę ograniczoną liczbę dostępnych urządzeń nie powinien składać jakichkolwiek zażaleń, skarg czy wniosków, pomimo

---

³⁶ A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), *Kodeks karny. Komentarz*. Wyd. 7, Warszawa 2021, art. 231 s. 1 (Legalis).

jakichkolwiek niedopatrzeń ze strony funkcjonariusza, nie chcąc narażać swojej już uprzywilejowanej pozycji względem innych skazanych, jednak z drugiej strony skazany, który w ramach orzeczonego SDE w jakikolwiek sposób przekroczy swoje obowiązki, tracąc w konsekwencji możliwość dalszego korzystania z dobrodziejstwa systemu, będzie próbował za wszelką cenę utrzymać ten stan, szukając uzasadnienia w najdrobniejszych szczegółach towarzyszących instalacji czy obsłudze systemu, obarczając odpowiedzialnością za taki stan funkcjonariuszy Służby Więziennej, odpowiadających za instalację i obsługę systemu. Jak wynika z badanych orzeczeń, zachowanie jedynie poprawne nie gwarantuje pozytywnego rozstrzygnięcia wniosku. W izolacji penitencjarnej zachowanie na poziomie poprawnym oznacza, że skazany niczym się nie wyróżnia na tle innych osadzonych, nie jest karany, ale nie jest też nagradzany³⁷. Prowadzi to do wniosku, iż do SDE kwalifikowani są wyłącznie więźniowie cechujący się bardzo dobrym zachowaniem. Dzięki temu można założyć, iż prawdopodobieństwo wystąpienia ewentualnych zarzutów ze strony skazanych jest mniejsze.

Nie ulega wątpliwości, iż z perspektywy skazanego powyższy zarzut jest niezwykle trudny do udowodnienia, chociażby z istoty braku jakiegokolwiek potencjalnego interesu funkcjonariusza w takim działaniu. Należy w tym miejscu zauważyć, że sam fakt przekroczenia uprawnień bądź niedopełnienia obowiązków nie zawsze musi przeradzać się w odpowiedzialność karną. W każdym takim przypadku konieczna jest każdorazowa skrupulatna ocena i wążenie efektów danego działania lub zaniechania funkcjonariusza. Od strony czysto proceduralnej należy wskazać, iż w skrajnych sytuacjach dokonuje tego sąd, natomiast w przypadku mniejszej wagi skutkiem może być pociągnięcie funkcjonariusza do odpowiedzialności służbowej lub dyscyplinarnej³⁸. Co więcej, nie można zapominać, iż mając do czynienia z urządzeniami elektronicznymi i zdalnym łączem wiele zakłóceń połączenia i sygnału może w dużej mierze znajdować uzasadnienie w wadliwości i zawodności samych urządzeń, co w większości jest w stanie w pełni wytłumaczyć, o ile miały one miejsce. Do urządzeń wchodzących w skład obsługi SDE wchodzi bowiem: centrala monitorowania, system teleinformatyczny, nadajniki, rejestratory stacjonarne i przenośne oraz urządzenia diagnostyczno-instalacyjne.

---

³⁷ T. Przesławski op. cit., . zakończenie pkt XIX.

³⁸ Zob. wyr. SA w Białymstoku z 10 marca 2011 r., II AKa 213/10, Legalis. Zob. też S. Dziwisz, *Odpowiedzialność karna osób pełniących funkcje publiczne*, „Kontrola Państwa” 2013, nr 3, s.127.

Dlatego też, mimo największego prawdopodobieństwa w kontekście odpowiedzialności z art. 231 k.k., będącej skutkiem omawianej nowelizacji, mimo wszystko nadal przybiera ona postać sytuacji niezwykle skrajnej w świetle powagi formacji, jaką jest Służba Więzienna. Nie ulega też wątpliwości, iż szerokie zastosowanie może tu znaleźć art. 230 ust. 6 ustawy o Służbie Więziennej, którym ustawodawca wprowadził pojęcie przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi, sankcjonowanego udokumentowaną rozmową dyscyplinarną. Szczegółowy zakres i tryb czynności podejmowanych w postępowaniu dyscyplinarnym określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 30 lipca 2010 r. w sprawie czynności związanych z postępowaniem dyscyplinarnym funkcjonariuszy Służby Więziennej³⁹.

SDE w świetle aktualnych statystyk

Dla uściślenia należy wskazać, iż 31 października 2020 r. liczba urzędzeń w ramach systemu wynosiła 6000 miejsc, z czego zajętych było 5224, co stanowiło 87,1%⁴⁰. Analizując to w kontekście płci, 8,84%⁴¹ zajętych urzędzeń zajmowały kobiety, w związku z tym jest to stosunek zbliżony do stosunku wszystkich osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Należy mieć na względzie, że płeć nie jest jakimkolwiek wyznacznikiem z uwagi na okoliczność, iż decydujące znaczenie ma spełnienie przewidzianych prawem kryteriów, które w zakresie prewencji indywidualnej i społecznej zostaną każdorazowo skrupulatnie ocenione przez sąd. Identycznie sytuacja ta prezentuje się w odniesieniu do wieku skazanych, statystycznie bowiem dominację w kontekście korzystania z SDE mają osoby w wieku 23-46⁴² lat, co również może być mylące, gdyż jak odniesiemy te dane do całej populacji osadzonych, to ten przedział wiekowy stanowi największą grupę osadzonych. Co więcej, czas pandemii COVID-19 to moment, w którym pomimo krótkiego spadku gwałtownie zwiększono wykorzystanie z systemu SDE, co wynika wprost

³⁹ Dz.U. Nr 146, poz. 982.

⁴⁰ <https://sw.gov.pl/assets/20/51/05/3b270d8697f795b2b6eed117dfde5e9c02c0282.pdf> [dostęp: 27 kwietnia 2021 r.].

⁴¹ <https://sw.gov.pl/assets/82/52/59/a9c3dc5459352637658ba608a5129560849c9ac1.pdf> [dostęp: 27 kwietnia 2021 r.].

⁴² <https://sw.gov.pl/assets/29/40/68/dcf3f7abc997f9fb9e0b6204a77c2e6adc8585ef.pdf> [dostęp: 27 kwietnia 2021 r.].

z dostępnych statystyk Służby Więziennej⁴³. Dodatkowo z przekazywanych przez Służbę Więzienną danych dotrzeć można do informacji, w myśl której kwalifikujących się pod względem formalnym potencjalnych kandydatów do odbycia kary w SDE 31 października 2021 r. jest aż 40 698 osób, z czego 15 311 to osoby już przebywające w zakładach karnych i aresztach śledczych, a 25 387 to orzeczenia oczekujące⁴⁴. Dlatego też, biorąc pod uwagę okoliczność, że prawdopodobnie kiedyś nastąpi dzień, w którym zwiększona zostanie liczba dostępnych urzędzeń obsługujących SDE, można zatem domniemywać, iż w zależności od tego może ona przy dużej ilości znacząco wpłynąć na pracę funkcjonariuszy poprzez zmianę zakresu obowiązków wynikających z takiego zabiegu. Tytułowa odpowiedzialność mimo wszystko powinna kształtować się na objętym treścią artykułu poziomie, co nie zmienia faktu, że niewykluczone jest, iż poprzez większy zasięg SDE doczeka się ona także zmian na gruncie przepisów prawa.

Podsumowanie

W świetle powyższych okoliczności z uwzględnieniem wszelkich pozytywnych głosów odnoszących się do regulacji mających związek z Systemem Dozoru Elektronicznego, zgodnie z którymi jest to jedno z najlepszych rozwiązań, jakie ustawodawcy udało się wprowadzić na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat, należy ściśle odnieść je także do opisywanej nowelizacji doprowadzającej do utworzenia Biura Dozoru Elektronicznego. Uznaje się bowiem, że kara pozbawienia wolności z zastosowaniem SDE jest szansą na naprawę kary pozbawienia wolności w polskim prawie karnym. W sferze tytułowej odpowiedzialności był to zabieg niewywierający istotnego wpływu na rzeczoną odpowiedzialność funkcjonariuszy Służby Więziennej z uwzględnieniem całokształtu obowiązujących przepisów, nie doszło bowiem do wytworzenia jakiegokolwiek nowej formy odpowiedzialności. Jako że niewątpliwie jest to praca z ludźmi, istotne jest, iż korzystać z dobrodziejstw SDE mogą tylko sprawcy, którzy spełniają przesłanki formalne, a tym samym nie są wysoce zdemoralizowani i przez to nie będą

⁴³ <https://sw.gov.pl/assets/25/32/84/3f4f5c58062f7ab3fdfb5252cbe4a0789c3120de.pdf> [dostęp: 27 kwietnia 2021 r.].

⁴⁴ <https://sw.gov.pl/assets/75/80/78/994ceaae5fe98e1f23fa49423dd03d44c8b369e5.pdf> [dostęp: 27 kwietnia 2021 r.].

stanowiąc zagrożenia dla chronionych dóbr społecznych, o czym świadczy przesłanka niskiego wymiaru orzeczonej kary pozbawienia wolności, tj. nieprzekraczającej półtora roku, a z którymi to współpracą w sferze funkcjonariusz-skazany układa się zazwyczaj stosunkowo lepiej. Nie zmienia to faktu, iż z uwagi na charakter powierzonych im w ramach tej zmiany zadań doszło do poszerzenia ich obowiązków o zadania o większym poziomie skomplikowania poprzez towarzyszącą urządzeniom technologię. Co więcej, doprowadzono do zawężenia kręgu podmiotów obsługujących SDE. Dlatego też odpowiedzialność funkcjonariuszy zarówno karna, dyscyplinarna, jak i materialna pozostała co do zasady w niezmienionej postaci, i tak też powinna być postrzegana.

Bibliografia:

Literatura:

- Dziwisz. S. *Odpowiedzialność karna osób pełniących funkcje publiczne*, „Kontrola Państwowa” 2013, nr 3.Grześkowiak A., Wiak K.(red.), *Kodeks karny. Komentarz*. Wyd. 7, Warszawa 2021,
- Korcz-Maciejko A., *Prawny charakter rozkazu personalnego, Administracja*. „Teoria. Dydaktyka. Praktyka” 2013, nr 3.Lelental S., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*. Wyd. 7, Warszawa 2020.Liwo M., *Status służb mundurowych i funkcjonariuszy w nich zatrudnionych*, Warszawa 2013.Maciejka W., Szustakiewicz P, *Stosunek służbowy w formacjach mundurowych*, Warszawa 2016.
- Mazuryk M., [w:] *Służba Więzienna. Komentarz*, pod red. M. Mazuryk, M. Zoń, Lex/el. 2013, komentarz do art. 40.
- Opaliński B, *Postępowanie dyscyplinarne funkcjonariuszy Służby Więziennej w orzecznictwie sądów administracyjnych*, „Ius Novum” 2014, nr 4.Przesławski T. (red), Sopiński M., Stachowska E.,*Analiza i oceny funkcjonowania Systemu Dozoru Elektronicznego w Polsce w latach 2013-2017*, Warszawa 2020,
- Puchalski R., [w:] Szymaniak P., *Domowe pozbawienie wolności, Czy sąd penitencjarny powinien zmienić decyzję tego, który rozpatrywał sprawę? Wątpliwie, ale tak będzie się działo przy obręczkach*, „DGP” z 19.1.2016 r.Szustakiewicz P, *Stosunki służbowe funkcjonariuszy służb mundurowych i żołnierzy zawodowych jako sprawa administracyjna*, Warszawa 2012.

Akty prawne:

- Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1740).
- Ustawa z 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1444).Ustawa z 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 534). Ustawa z 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (t.j.Dz.U. z 2021 r., poz. 5).
- Ustawa z 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz.U. Nr 106, poz. 679).Ustawa z 7 maja 1999 r. o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Służby Celnej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego, (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 620 z późn. zm.),
- Ustawa z 10 września 1999 Kodeks karny skarbowy (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 859). Ustawa z 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. Nr 79, poz. 523 ze zm)
- Ustawa z 20 stycznia 2011 r. o odpowiedzialności funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa (Dz.U. Nr 34, poz. 173).Rozporządzenie MS z 18 czerwca 2010 r. w sprawie udzielania zezwoleń na podjęcie zajęcia zarobkowego poza służbą

przez funkcjonariuszy Służby Więziennej (Dz.U. Nr 122, poz. 834). Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 30 lipca 2010 r. w sprawie czynności związanych z postępowaniem dyscyplinarnym funkcjonariuszy Służby Więziennej (Dz.U. Nr 146, poz. 982). Zarządzenie MS z 11 lipca 2018 r. uchylające zarządzenie w sprawie powołania Zespołu do spraw regulacji prawnych związanych z dozorem elektronicznym (Dz.Urz.MS, poz. 205). Zarządzenie z 31 października 2008 r. w sprawie powołania i zadań Pełnomocnika Ministra Sprawiedliwości do spraw wdrożenia Systemu Dozoru Elektronicznego, koordynacji działań Służby Więziennej i probacji w zakresie redukcji przeludnienia jednostek penitencjarnych, (Dz.Urz.MS Nr 7, poz. 125).

Orzecznictwo:

Wyrok TK z 23 września 1997 r., sygn. akt K 25/96 Legalis. Wyrok TK z 27 stycznia 2003 r., sygn. akt SK 27/02, Legalis. Wyrok WSA w Lublinie z 9 listopada 2010 r., sygn. akt III SA/Lu 262/10, CBOSA. Postanowienie WSA w Poznaniu z 2 marca 2011 r., sygn. akt IV SA/Po 908/10, CBOSA. Wyr. SA w Białymstoku z 10 marca 2011 r., II AKA 213/10, Legalis. Wyr. SN z 8 maja 2015 r., sygn. akt III KK 423/14 Legalis.

Źródła internetowe:

<https://sw.gov.pl/assets/20/51/05/3b270d8697f795b2b6eead117dfde5e9c02c0282.pdf> [dostęp: 27 kwietnia 2021 r.]. <https://sw.gov.pl/assets/25/32/84/3f4f5c58062f7ab3fdfb5252cbe4a0789c3120de.pdf> [dostęp: 27 kwietnia 2021 r.]. <https://sw.gov.pl/assets/75/80/78/994ceaae5fe98e1f23fa49423dd03d44c8b369c5.pdf> [dostęp: 27 kwietnia 2021 r.]. <https://sw.gov.pl/assets/82/52/59/a9c3dc5459352637658ba608a5129560849c9ac1.pdf> [dostęp: 27 kwietnia 2021 r.]. <https://sw.gov.pl/assets/29/40/68/dcf3f7abc997f9fb9e0b6204a77c2e6adc8585ef.pdf> [dostęp: 27 kwietnia 2021 r.].

